

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilo Partneriaethau
Dyddiad y Cyfarfod:	14 Medi 2017
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol Lles ac Annibyniaeth/ Rheolwr Gwasanaeth, Gwasanaethau Cymorth Cymunedol
Awdur yr Adroddiad:	Cydllynydd Diogelu Oedolion Diamddiffyn
Teitl:	Adroddiad Blynyddol ar Ddiogelu Oedolion yn Sir Ddinbych 1 Ebrill 2016 – 31 Mawrth 2017

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys adroddiad perfformiad blynyddol ar Ddiogelu Oedolion yn unol â chanllawiau statudol ac mae'n darparu trosolwg o effaith trefniadau ac arferion diogelu lleol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi trosolwg i'r Aelodau o effaith trefniadau ac arferion Diogelu Lleol ac adolygu'r cynnydd a wnaed yn y maes gwaith allweddol hwn dros y deuddeg mis diwethaf. Cyfeirio at ddata sy'n adlewyrchu ffigurau a gyflwynwyd gan yr Awdurdod Lleol yn flynyddol i Uned Ddata Llywodraeth Cymru. Mae'r adroddiad hefyd yn dangos y cynnydd a wnaed mewn ymateb i'r meysydd pryder a godwyd gan AGGCC yn ei Adolygiad a Gwerthusiad Blynyddol o Berfformiad 2016 - 2017.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau'n derbyn ac yn rhoi sylwadau ar yr adroddiad a chydabod natur bwysig ymagwedd gorfforaethol at ddiogelu oedolion mewn perygl a chyfrifoldeb y Cyngor i weld hyn fel maes blaenoriaeth allweddol ac i'w osod ochr yn ochr â'r ymrwymiad a'r arwyddocâd a roddwyd gan Sir Ddinbych i Amddiffyn Plant.

4. Manylion yr adroddiad – Cefndir

4.1 Ym mis Mehefin 2017, cyhoeddwyd llythyr gan yr AGGCC a oedd yn trafod Adolygiad Perfformiad Gwasanaethau Cymdeithasol Sir Ddinbych. Yn y llythyr hwn fe godwyd y meysydd pryder canlynol mewn perthynas â pherfformiad y cyngor ym maes amddiffyn oedolion:

“Yn ystod 2016/17 parhaodd yr AGGCC i nodi meysydd pryder a'u codi'n uniongyrchol â rheolwyr wrth iddynt ddod i'r amlwg. Roedd y pryderon hyn yn cynnwys diffyg cyfranogiad yr unigolyn neu ei ofalwyr yn y broses ddiogelu, roedd disgwyl i ddarparwyr gofal ymchwilio'u hunain heb arolygaeth, roedd cofnodion yn anghyflawn ac nid oeddent yn cynnwys gwybodaeth allweddol, diffyg prydlondeb y cyfarfodydd strategaeth ac roedd nifer o achosion diogelu heb eu cwblhau.”

Mae Uwch Reolwyr wedi gwadu rhai o'r pryderon hyn yn gryf (gweler atodiad 1) ac maent wedi gofyn i gyfarfod â'r Prif Arolygydd i drafod ymagwedd AGGCC at Sir Ddinbych.

5. Gweithgarwch Amddiffyn Oedolion yn Sir Ddinbych 2015 - 2017

Blwyddyn	Adroddiadau (atgyfeiriadau) a dderbyniwyd
2013 - 2014	298
2014 - 2015	354
2015 - 2016	355
2016 - 2017	527

Penawdau o 2016 - 2017

- Cynnydd sylweddol (48%) o ran nifer yr adroddiadau (atgyfeiriadau) a dderbyniwyd
- Symudwyd 31% o achosion ymlaen i Gyfarfod Strategaeth
- Mae hanner yr adroddiadau a dderbyniwyd gan asiantaethau darparu.
- Y categorïau o gam-drin sydd â'r canrannau uchaf yw corfforol (39%) ac esgeulustod (31%)
- Yn ôl categori, gweithwyr cyflogedig (59%) oedd yn fwyaf tebygol o fod yn gyfrifol am gyflawni camdriniaeth

Gweler Atodiad 2 am benawdau diogelu data 2016 – 17

5.1 Dangosyddion Perfformiad

Dim ond un dangosydd perfformiad cenedlaethol sydd yn ymwneud ag Amddiffyn Oedolion ar hyn o bryd: nifer yr ymholiadau a gwblhawyd o fewn 7 diwrnod gwaith. Ein cydymffuriad ar gyfer y flwyddyn gyntaf hon oedd 76%

6 Datblygiadau

- 6.1 Ers mis Ionawr 2016, mae newidiadau sylweddol wedi bod i fframwaith y Tîm Diogelu yn dilyn ailstrwythuro mewnol a gweithrediad Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) 2014.

Mae'r Tîm Diogelu'n Sir Ddinbych wedi datblygu'n sylweddol dros y 18 mis diwethaf. Mae'r Tîm bellach yn cynnwys yr aelodau staff canlynol:-

- Rheolwr Tîm
- 2 ddirprwy reolwr tîm
- 2 x Gweinyddwr Diogelu Llawn Amser
- Gweinyddwr Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid Rhan Amser
- 2 weithiwr cymdeithasol

- 6.2 Mae'r model cyflwyno presennol wedi'i addasu i ddarparu'r broses ddiogelu a bennwyd gan y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) 2014. Mae Rhan 7 o'r Ddeddf yn ymwneud â Diogelu ac mae gofyn i awdurdodau lleol ymchwilio i achosion,

os ydynt yn amau bod oedolyn sydd ag anghenion gofal a chymorth mewn perygl o gamdriniaeth neu esgeulustod. Cyfeirir at hyn fel ymchwiliad.

6.3 Mae'r Canllaw (cyfrol 1) i Ran 7 y Ddeddf yn nodi'n fras y dylid sicrhau bod tri cham i bob ymchwiliad:

- sgriniad,
- gwerthusiad cychwynnol,
- penderfyniad.

Cynhelir y sgriniad fel blaenoriaeth gan Bwynt Mynediad Sengl, sy'n gwirio cywirdeb cyffredinol yr atgyfeiriad. Cynhelir y prosesau eraill - y gwerthusiad cychwynnol a'r penderfyniad gan y Tîm Diogelu. Os mai symud ymlaen i Gyfarfod Strategaeth yw'r penderfyniad terfynol - yna ar hyn o bryd rydym yn dilyn Polisïau a Gweithdrefnau Interim Cymru ar gyfer Diogelu Oedolion Diamddiffyn, wrth ddisgwyl am gyfrolau pellach o'r canllaw, sy'n cael eu datblygu ar hyn o bryd, gan gynnwys gwaith i adfywio Polisïau a Gweithdrefnau Interim Cymru.

6.4 O fewn yr ardal leol, o ran timau anabledau cymhleth ac iechyd meddwl, mae 15 rheolwr tîm a dirprwyon sy'n ymgymryd â rôl y Rheolwr Arweiniol Dynodedig. Os yw canlyniad yr ymchwiliad yn nodi y dylid symud ymlaen i gyfarfod Strategaeth, bydd y Rheolwr Arweiniol Dynodedig yn trefnu ac yn cadeirio'r cyfarfod strategaeth yn ogystal â chydlynu'r broses ddiogelu i'w diwedd.

6.5 Ers datblygu capasiti'r Tîm Diogelu, mae llawer o waith wedi'i wneud i geisio symleiddio prosesau a sicrhau bod unigolion yn mynd i'r afael ag atgyfeiriadau diogelu ac yn eu cwblhau'n brydlon. Mae nifer yr atgyfeiriadau diogelu a gwblhawyd o fewn blwyddyn yn nodi gwelliant yn y maes hwn:

2014 – 15	79
2015 – 16	101
2016 - 17	186

6.6 Yn gynharach eleni, cyd-leolwyd y Tîm Diogelu yn Rhuthun. Mae dod ag adran weinyddol y tîm at ei gilydd mewn un lleoliad yn sicrhau wedi cryfhau'r gefnogaeth y mae'r adran ei darparu ac wedi'n galluogi ni i rannu gwybodaeth, arbenigedd a llwyth gwaith yn fwy effeithlon. Hefyd, mae capasiti gweinyddol ychwanegol wedi'i gyllido i ddelio â gwaith DoLS, a allai gefnogi'r elfen ddiogelu o waith yn y dyfodol.

6.7 Mae materion ansawdd yn parhau i godi yn ystod y broses gau, yn ogystal ag yn ystod yr archwiliadau chwarterol, ond rydym yn ymdrin â'r materion hyn mewn modd llawer mwy priodol, drwy sesiynau hyffroddi a mentora rhwng yr Uwch Ymarferwr (Arweinydd Diogelu) a'r Rheolwyr Arweiniol Dynodedig mewn timau ardal leol. Mae prosesau mewnol i hwyluso diwedd pob achos a sicrhau eu bod yn cael eu cwblhau'n gywir hefyd wedi cael eu hadolygu a'u diwygio. Cynhelir archwiliadau chwarterol gan y Prif Reolwr, Rheolwr Gwasanaethau a'r Rheolwr Tîm ar hapsampl o achosion diogelu. Tra bod ansawdd cynnwys cofnodion y Cyfarfod Strategaeth yn gwella'n raddol yn enwedig

mewn perthynas â sicrhau galluedd a chaniatâd yr oedolyn mewn perygl a gwerthuso risg; mae lle i wella o ran prydlongeddb cyfarfodydd.

7 Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid (DoLS)

- 7.1 Fel yr adroddwyd yn yr Adroddiadau Archwilio blaenorol, roedd Dyfarniad y Goruchaf Lys ar 19/3/14 a chyfraith achos pellach yn sbardun i gynnydd sylweddol mewn gweithgarwch DoLS yn genedlaethol ac nid yw hyn yn wahanol yn Sir Ddinbych. Mae Comisiwn y Gyfraith wedi cynnal adolygiad o'r fframwaith DoLS presennol ar draws Cymru a Lloegr, ac ymgynghorwyd ar ystod o ddiwygiadau pwysig yn ystod yr hydref 2016. Gwrthododd y Llywodraeth y diwygiadau cychwynnol a awgrymwyd gan gomisiwn y gyfraith ond fe dderbyniodd y rhai diwygiedig ac fe gawsant eu cyhoeddi mewn papur gwyn ym mis Ebrill 2017. Mae'r diwygiadau hyn yn argymhell gwneud newidiadau sylweddol o ran y broses ddiogelu a darparu mesurau diogelu yn y dyfodol. Gwaetha'r modd nid oedd y diwygiadau hyn wedi'u cynnwys yn araith y Frenhines ar gyfer y senedd bresennol ac ni ellir disgwyl eu gweithredu o fewn y 3 – 4 blynedd nesaf. Yn y cyfamser, bydd trefniadau a phrosesau DoLS yn aros yr un fath.
- 7.2 Yn ystod y flwyddyn hon roedd 68 awdurdodiad ar waith ac fe dderbyniwyd 314 o geisiadau. Mae 397 ar y rhestr aros ar hyn o bryd.
- 7.3 Yn y 12 mis diwethaf, mae 6 unigolyn wedi ymarfer eu hawl cyfreithiol i apelio i'r Llys Gwarchod, o ganlyniad i weithrediad awdurdodiad DoLS. Mae'r llys wedi dod i benderfyniad ar 3 achos, sef gwrthod yr apeliadau, tra bod 3 achos yn parhau.
- 7.4 Mae hyfforddiant a mentora wedi cael ei ddarparu'n rheolaidd i aseswyr lles gorau gan yr uwch ymarferydd (arweinydd DoLS) ac mae hyn wedi cynyddu hyder a gallu'r aseswyr lles gorau i ymgymryd ag asesiadau (8 y flwyddyn) fan lleiaf. Defnyddiwyd grant bychan o £15,000 gan Lywodraeth Cymru i ariannu asesiadau ychwanegol a gynhaliwyd gan yr aseswyr lles gorau yn eu hamser eu hunain. Ychwanegodd hyn 65 asesiad arall at gyfanswm yr asesiadau dros gyfnod o 12 mis .

8. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae'r trefniadau Diogelu Oedolion yn cyfrannu'n uniongyrchol at y flaenoriaeth gorfforaethol i ddiogelu pobl ddiamddiffyn i'w galluogi i barhau i fyw yn annibynnol.

9. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae gwasanaeth eisoes yn cael ei gynnwys o fewn cyllidebau presennol.

10. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les? Gellir lawrlwytho adroddiad cyflawn yr Asesiad o Effaith ar Les oddi ar y wefan, a dylid ei gynnwys fel atodiad i'r adroddiad hwn

Nid oes angen Asesiad o Effaith ar Les gan nad yw'r adroddiad hwn yn gwneud unrhyw newid i bolisi.

11. Pa ymgynghori a wnaed?

Amherthnasol.

12. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn codi'n uniongyrchol o'r adroddiad hwn

13. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- Swm y gwaith ar gyfer Adroddiadau Diogelu a cheisiadau DoLS a chadw at y terfynau amser gofynnol
- Gwneud defnydd o'r amrywiaeth o sgiliau sydd i'w cael o fewn y Tîm Diogelu i gynyddu'r capasiti i ymdrin ag ymholiadau.
- Costau cynyddol gwaith DoLS h.y. asesiadau meddygol, Gwasanaeth Eirioli Annibynnol o ran Galluedd Meddyliol, ceisiadau i'r Llys.
- Cydymffurfio â'r dyfarniad mewn perthynas ag unigolion sy'n byw yn y gymuned, pan fo angen gwneud cais i'r Llys Gwarchod.
- Hyd yma, rydym wedi cyflwyno 4 achos ger bron y Llys sydd wedi arwain at awdurdodiadau.
Rydym wedi canolbwyntio ar y Tîm Anableddau Cymhleth ac wedi adolygu'r llwyth achosion er mwyn llunio rhestr o 147 unigolyn i'w hystyried ar gyfer ceisiadau llys yn ymwneud â cholli rhyddid mewn sefyllfaoedd cymunedol. Roedd Statws Coch Melyn Gwyrdd yn berthnasol i bob unigolyn yn seiliedig ar wrthwynebiad a lefel yr amddifadedd. Ar hyn o bryd rydym yn gweithio gyda'r Adran Gyfreithiol ar geisiadau 6 unigolyn arall i'w cyflwyno ger bron y Llys.
- Oedi o ran recriwtio ar gyfer swydd dirprwy reolwr tîm a gwaith cymdeithasol.
- Mae dau weithiwr cymdeithasol wedi'u penodi dros dro i lenwi'r swyddi gwag i sicrhau bod digon o bobl yn y tîm er mwyn delio â'r llwyth gwaith wrth recriwtio am staff parhaol.

14. Pŵer i wneud y Penderfyniad -

- 14.1 Mae pwerau'r Pwyllgor Archwilio mewn perthynas â'r mater hwn wedi'u pennu yn Adran 21 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 ac Adran 7 o Gyfansoddiad y Cyngor.

Swyddog Cyswllt:

Cydlynnydd Diogelu Oedolion Diamddiffyn

Rhif ffôn: 01824 706675